

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง "ภาษากับความมั่นคงในชีวิต: กรณีศึกษาแรงงานพม่าในแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่" ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของภาษาต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมของคนไทยและแรงงานพม่า (ชาวไทใหญ่) สร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ ชุด ภาษาเพื่อความมั่นคงในชีวิต: บทเรียนภาษาไทย-ไทใหญ่ ให้กับแรงงานชาวไทใหญ่และบทเรียนภาษาไทยให้กับคนไทยในแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อทดลองใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ดังกล่าว ว่ามีบทบาทและส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
2. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

1. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ บทบาทของภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในชีวิต ด้านการมีงานทำ ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการศึกษา ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ด้านการบริการในสังคม และด้านวัฒนธรรม

1.2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนในเขตแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวน 20 ชุมชน

1.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแรงงานพม่า (ชาวไทใหญ่) และคนไทยในชุมชนที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิดกับ

แรงงานพม่า

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แรงงานชาวไทยใหญ่ จำนวน 28 คน และคนไทยจำนวน 41 คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแขวงนครพิงค์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยสมัครใจ จึงเป็นการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

1.4. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 1 ปี 7 เดือน (ธันวาคม 2555 - กรกฎาคม 2557)

2. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการสืบค้นข้อมูลในพื้นที่เกี่ยวกับชุมชนในแขวงนครพิงค์ จำนวน 20 ชุมชน โดยอาศัยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ในการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทยและภาษาไทยใหญ่ให้กับแรงงานไทยใหญ่และชาวไทยในชุมชนที่มีแรงงานไทยใหญ่อาศัยอยู่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการอพยพของแรงงานต่างด้าว ความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าวในแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำความรู้ที่ได้ไปประกอบการสังเคราะห์ความรู้และใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทยและภาษาไทยใหญ่การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง "ภาษากับความมั่นคงในชีวิต: กรณีศึกษาแรงงานพม่าในแขวงนครพิงค์" อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการดำเนินการวิจัยในปีงบประมาณ 2556-2557 ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของภาษาในสังคมที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทยและภาษาไทยใหญ่

ระยะที่ 2 ลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้วางแผนไว้และนำข้อมูลที่ได้ มาใช้ในการศึกษาด้วยวิธีการดังนี้

2.1 สัมภาษณ์แรงงานต่างด้าวเชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์ความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาไทยเพื่อการดำรงชีวิตในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อหาข้อสรุปเพิ่มเติมในการจัดทำเนื้อหาของหนังสือเสริมประสบการณ์ให้ครอบคลุมสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยมีล่ามชาวไทยใหญ่ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนักวิจัยด้วย

2.2 ประชุมกลุ่มผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทยใหญ่และภาษาไทยเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกันในกลุ่ม โดยกลุ่มผู้นำชาวไทใหญ่ได้แก่หัวหน้าแคมป์ที่พักของชาวไทใหญ่ จำนวน 3 คน ชาวไทใหญ่ที่เป็นแรงงานที่เข้ามาทำงานในแขวงนครพิงค์เกิน 1 ปี จำนวน 5 คน และ แรงงานชาวไทใหญ่ที่เข้ามาใหม่ไม่ถึง 1 ปี จำนวน 5 คน สำหรับกลุ่มชาวไทย ได้แก่ผู้นำชุมชนในแขวงนครพิงค์ จำนวน 20 ชุมชน

2.3 สัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้างานที่มีแรงงานต่างด้าวในความดูแลเพื่อหาข้อมูลในการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทยใหญ่และภาษาไทย เพื่อสร้างบทเรียนในหนังสือให้ตรงกับความต้องการในการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 3.1 การศึกษาข้อมูล ณ แคมป์แรงงานชาวไทใหญ่

ระยะที่ 3 ดำเนินการสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้พร้อมทั้งติดตาม และประเมินผลการทดลองใช้ โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมการวิจัย ดังนี้

3.1 การจัดทำร่างหนังสือเสริมประสบการณ์ภาษาไทยใหญ่และภาษาไทยด้วยการมีส่วนร่วมกับชุมชนและแรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ กล่าวคือ ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำร่างหนังสือเสริมประสบการณ์ตามขั้นตอนการวิจัยและนำผลที่ได้ไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าว และคนไทยในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่

ภาพที่ 3.2 การทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มย่อย

3.2 ดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคู่กับการดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ดังนี้

3.2.1 ประมวลรูปภาพ และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และคัดเลือกให้อยู่ในจำนวนบทเรียนที่กำหนดไว้ในหนังสือเสริมประสบการณ์ ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้ประกอบในการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์

3.2.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์รายละเอียดของข้อมูลด้านด้านตัวภาษาและวัฒนธรรม โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

3.2.3 การตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแต่ละบทเรียน โดยการนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและภาษาไทใหญ่ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และความเข้าใจในการนำเสนอข้อมูล

3.2.4 การตรวจสอบความถูกต้องและความพึงพอใจต่อการนำเสนอเรื่องราวในแต่ละบทเรียน โดยการนำไปให้แรงงานชาวไทใหญ่และผู้นำชุมชนตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

3.2.5 ดำเนินการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวและคนไทยในชุมชน

3.2.6 ประเมินผลการนำหนังสือเสริมประสบการณ์ฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวและคนไทยในชุมชน

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

4.1 สร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ ชุด ภาษาเพื่อความมั่นคง: บทเรียนภาษาไทย และภาษาไทยใหญ่แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ทางภาษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้หนังสือ

4.1.2 จัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ (ฉบับร่าง) ภาษาไทยและภาษาไทยใหญ่ตามรูปแบบที่กำหนดโดยข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชน แรงงานต่างด้าว และคณะผู้วิจัย

4.1.3 จัดเวที 3 ฝ่าย คือ นักวิจัย ชาวไทใหญ่ คนไทยในแขวงนครพิงค์ ฝ่ายละ 3 คน ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของภาษา ภาพถ่าย ความชัดเจนของข้อมูล ความถูกต้องของการใช้ภาษาในการอธิบายเพื่อนำเสนอข้อมูล

4.1.4 นำร่างหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปแปลเป็นภาษาไทยใหญ่

4.1.5 นำร่างหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ฉบับ 2 ภาษา คือภาษาไทย-ไทใหญ่ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการสร้างหนังสือ และผู้เชี่ยวชาญชาวไทใหญ่ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.1.6 จัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ฉบับสมบูรณ์และนำไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวและคนไทยในชุมชนเป้าหมาย

4.1.7 ประเมินผลการทดลองใช้บทเรียน

ภาพที่ 3.3 การนำหนังสือเสริมประสบการณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ภาษาไทยและภาษาไทยใหญ่ โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, 2546) ซึ่งกำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด = 1, น้อย =

2, ปานกลาง = 3, มาก = 4, และมากที่สุด = 5 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะแล้วจึงนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดภาษาเพื่อความมั่นคงในชีวิต: บทเรียนภาษาไทย-ไทใหญ่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.3.1 คณะผู้วิจัยจัดทำร่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจจากการอ่านหนังสือเสริมประสบการณ์ทั้ง 11 หน่วย ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการทดสอบ และด้านภาษาจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ เพื่อหาค่า IOC (สมนึก กัทฑิณี. 2551) ของแบบทดสอบเพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบทเรียน และนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.3.2 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับชาวไทใหญ่ จำนวน 3 คน และนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้ง

4.3.3 นำแบบทดสอบไปใช้กับชาวไทใหญ่กลุ่มใหญ่ จำนวน 14 คน เพื่อนำผลมาหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธี Test-Retest ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.72

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ลงพื้นที่ประสานกับผู้นำชุมชนของแขวงนครพิงค์ เพื่อนัดหมาย วัน เวลาเรียนหนังสือกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้แล้วด้วยวิธีการรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีชาวไทใหญ่ จำนวน 28 คน และชาวไทย จำนวน 41 คน

2. ดำเนินการนำหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ไปให้กลุ่มตัวอย่างอ่านและสนทนาทำความเข้าใจร่วมกัน ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างชาวไทใหญ่ เรียนช่วงเดือนสิงหาคม 2557 วันละ 1 หน่วย (บท) และเมื่อเรียนจบแต่ละหน่วย ทุกคนจะทำแบบฝึกหัดท้ายบทส่งให้ผู้วิจัยตรวจให้คะแนน (ใช้เป็น E1)

2.2 กลุ่มตัวอย่างชาวไทย เรียนช่วงเดือนกันยายน 2557 วันละ 1 หน่วย (บท) และเมื่อเรียนจบแต่ละหน่วย ทุกคนจะทำแบบฝึกหัดท้ายบทส่งให้ผู้วิจัยตรวจให้คะแนน (ใช้เป็น E1)

ภาพที่ 3.4 การนำหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตอบในวันสุดท้ายของการเรียน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรารักษ์ สุริยาภิวัฒน์. 2546) กำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด = 1 น้อย = 2 ปานกลาง = 3 มาก = 4 และมากที่สุด = 5

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตอบในช่วงโม่งสุดท้ายของการเรียน ซึ่งแบบทดสอบเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

5. นำแบบประเมินความมั่นคงในชีวิตและสังคมส่วนบุคคลไปให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำหลังจากการเรียนแล้ว 2 สัปดาห์ โดยแบบประเมินความมั่นคงในชีวิตและสังคมส่วนบุคคลเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรารักษ์ สุริยาภิวัฒน์. 2546) กำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด = 1 น้อย = 2 ปานกลาง = 3 มาก = 4 และมากที่สุด = 5 เช่นเดียวกับแบบสอบถามความคิดเห็น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามท้ายบทของหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวน 11 หน่วย มาหาค่าประสิทธิภาพกระบวนการของหนังสือ ด้วยสูตร E1

2. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหนังสือเสริมประสบการณ์ฯ ของกลุ่มตัวอย่าง มาหาค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสือ ด้วยสูตร E2

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือเสริมประสบการณ์^๔ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม นำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือ

4. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความมั่นคงในชีวิตและสังคมส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม นำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เช่นกัน เพื่อหาระดับความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

7. การเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

การเผยแพร่ผลงานและการนำผลงานวิจัย เรื่อง "ภาษากับความมั่นคงในชีวิต: กรณีศึกษาแรงงานพม่าในแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่" ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 4 ลักษณะ ดังนี้

7.1 นำเล่มหนังสือเสริมประสบการณ์ ชุด ภาษาเพื่อความมั่นคง: บทเรียนภาษาไทย และภาษาไทยใหญ่ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการสอนรายวิชาการจัดทำหนังสือ และนำผลงานวิจัยออกเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของนักวิจัย และของมหาวิทยาลัย

7.2 จัดเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลผลิตที่ได้จากงานวิจัยร่วมกับชุดโครงการวิจัยต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ในวันราชภัฏวันแห่งเกียรติยศ (14 กุมภาพันธ์ 2558)

7.3 เผยแพร่ผลการวิจัยในการพัฒนานักวิจัยใหม่ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เพื่อเป็นแนวทางให้นักวิจัยใหม่ได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอทุนสนับสนุนการวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยต่อไป

7.4 จัดพิมพ์หนังสือเสริมประสบการณ์^๔ เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนแรงงานชาวไทยใหญ่ตามความต้องการของแคมป์แรงงานชาวไทยใหญ่นอกเขตแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่